

Streszczenie popularnonaukowe

We współczesnym świecie występuje wiele norm o różnym pochodzeniu, które często się ze sobą ścierają lub nawet są sprzeczne. Są wśród nich zwłaszcza normy prawne, społeczne czy religijne. Zjawisko to od dawna jest dostrzegane w prawoznawstwie, ale nie ma zgody co do tego, jak rozumieć jego naturę. Wyrazem tego stanu rzeczy jest powstawanie wielu teorii, które nieco odmiennie tłumaczą naturę różnorodności norm, odwołując się do takich koncepcji jak np. „pluralizm prawny” czy „hybrydowość normatywna”.

Różnorodność norm nie jest zjawiskiem nowym z perspektywy historii prawa. Taki stan rzeczy był cechą charakterystyczną wielu okresów w historii prawa, ale szczególnie zintensyfikowany był w okresie wczesnonowożytnym (ok. 1500-1800). Ówczesni prawnicy wypracowali różne narzędzia by radzić sobie z problemami, które wiązały się z takim stanem rzeczy. Pośród nich był także gatunek literatury prawniczej, który był poświęcony porównywaniu różnych praw, np. prawa cywilnego i kanonicznego, prawa powszechnego i lokalnego, prawa rzymskiego i narodowego. Dzieła te były zbudowane wokół zestawienia różnic pomiędzy omawianymi porządkami, a ich celem było znalezienie rozstrzygnięć, które godziły ścierające się propozycje.

Projekt badawczy jest poświęcony szczególnemu rodzajowi tekstów wchodzących w skład tej literatury, mianowicie „różnicom między prawem cywilnym i kanonicznym” (*differentiae iuris civilis et canonici*). Głównym celem projektu jest ustalenie jaka była natura tych dzieł i jaką metodę stosowali autorzy *differentiae*, co do tej pory nie zostało szczegółowo zbadane. Ten gatunek literacki może służyć jako narzędzie do spojrzenia na wczesnonowożytne prawoznawstwo z nowej perspektywy. Wydaje się uzasadnione by użyć tych tekstów źródłowych do analizy problematyki hybrydowości normatywnej w okresie wczesnonowożytnym, do badań nad relacjami między prawem świeckim i kanonicznym w dobie napięć międzywyznaniowych czy do ustalenia, jaki był charakter porównawczego podejścia do prawa w tym okresie.

Badanie *differentiae* w okresie wczesnonowożytnym posłuży do zdobycia wiedzy, która może być także użyteczna dla współczesnej nauki prawa. Kwestie pluralizmu prawnego, relacji między prawem a religią czy ciągle poszukiwania w zakresie funkcjonalnej metody prawnoporównawczej nie straciły i dziś na aktualności. Podejmując badania nad tymi zagadnieniami może być użyteczne, by wykorzystać także doświadczenie historyczne. Celem projektu nie jest jednak bezpośrednie zastosowanie rozwiązań dawnych do współczesnych kwestii, ale raczej wykorzystanie metodologicznych wniosków z badań historycznych do wzbogacenia współczesnej refleksji prawniczej w obszarach istotnych dla nauki prawa dzisiaj.